

חוזר ושינוי

דרכי חזרה ולימוד של המשנה

בעריכת זאב לבנוני

אתר דעת

תשע"ט

מבוא

1. מטרת החיבור:

החיבור "חוזר ושונה" מיועד:

- לאלה שכבר למדו פעם או פעמיים את המשניות ורוצים לחזור ולשנן.
- למי שרוצה ללמוד מספר גדול יותר של משניות, מבלי לוותר על הפרוש העיקרי שמופיע במפרשים.
- למי שרוצה לדעת את הנושא שבו עוסקת המשנה קודם שילמד אותה, או את הנושאים המופיעים בפרק קודם שיצלול לתוכו.
- למי שמעונין בחיבור קצר יחסית של פרוש המשניות, מבלי לוותר על דיוק מקסימלי בפרוש.
-

2. מבנה הפרוש:

- 2.1. בתחילת כל מסכת רשומים הנושאים העיקריים של כל הפרקים במסכת.
 - 2.2. בתחילה כל פרק רשומים הנושאים הנידונים באותו פרק.
 - 2.3. בתחילת כל משנה רשומה הכותרת של אותה משנה.
 - 2.4. כל משנה כוללת: כותרת, טקסט של המשנה והסבר למשנה.
 - 2.5. כותרת נוספת:
- במידה ויש יותר מנושא מרכזי אחד במשנה מסוימת, הדבר מצוין הן במשנה עצמה והן בפרוש למשנה. במשנה עצמה הדבר מצוין ע"י רווח שמשמעותו שמתחיל נושא חדש. בפרוש של אותה משנה, תתוסף "כותרת נוספת" להסבר הקטע הנוסף. ההתייחסות לכותרת הנוספת היא כמו למשנה חדשה. יתכנו יותר מ"כותרת נוספת" אחת בפרוש לאותה משנה.

3. עימוד הטקסט:

- 3.1. עימוד של הטקסט הוא מרכיב חשוב בפרוש המשניות. העימוד של טקסט המשנה והעימוד של ההסבר שלה, מתואמים ביניהם, ומאפשרים הבחנה קלה של המרכיבים השונים של המשנה והפרוש שלהם.
- 3.2.

4. עקרונות ההסבר:

- 4.1. הסבר המשניות מתבסס בעיקר על הפרוש של קהתי והפרוש של שוטנשטין. כאשר יש נוסחאות שונות למשנה, או כאשר סדר הפרקים שונה בין המפרשים, מובא הנוסח של קהתי.
- 4.2. סוגרים עגולים ():
 - 4.2.1. סוגריים המופיעים בתוך הטקסט של המשנה:
לציין שיש מפרשים שאינם גורסים את מה שמובא בתוך סוגריים אלה.
 - 4.2.2. סוגריים המופיעים בקטע ההסבר של המשנה:
מטרת הסוגרים היא תוספת הסבר. כגון: הסבר של מושג המופיע באותה שורה, או הנחה שמניחה המשנה ואינה כתובה במפורש, וכד'.

4.3. סוגריים מרובעים: [] .

4.3.1. מיועדים לביאור נושא שלא כתוב במפורש, כגון: "חיסורי מחסרא", דהינו שהגמרא מבארת את

המשנה בהנחה שחסר משפט במשנה, או שחסרה התייחסות במשנה לנושא מסוים.

4.4. קטעים קשים להסבר: יש מקומות מועטים שקטע ממשנה קשה לכל הפרושים, ואין זה מתאים

להתבאר בפרוש מקוצר. במקרה זה העדפנו שלא לפרשו כלל (דוגמא מעשר

שני, פרק ז, משנה ח)

4.5. מספר הסברים לנושא: כאשר במשניות קהתי ישנן מספר הסברים לנושא מסוים, מובא בדרך כלל

רק ההסבר הראשון, מתוך הנחה שזהו ההסבר העיקרי.

4.6. השמטת מובאות: כאשר במשנה מובאת ציטטה כראיה לנושא מסוים, בהסבר המשנה אין חזרה

על הציטטה פעם נוספת.

5. מושגים:

בתחילת כל פרק מופיע סעיף "מושגים" ובו מוסברים בהרחבה נוספת נושאים המופיעים במהלך הפרק.

במהלך הפרק ישנה הפניה למושגים אלה. כאשר ההסבר הנוסף הנדרש כולל רק מילים ספורות, הוא מופיע

בגוף הסיכום בסוגרים, ואינו מופיע בסעיף "מושגים".

6. טקסט משנה ללא פרוש:

ישנם מקרים מועטים בהם מופיע רק טקסט המשנה ללא הסבר. זה יכול היות כאשר אין צורך להסבר. כגון

שהמשנה מספיק ברורה גם ללא הסבר, או כאשר המשנה מתארת את הנושאים שיבואו במשניות שלאחריה,

והפרטים עצמם יבואו במשניות הבאות. הדבר נכון בין אם יש למשנה כותרת אחת ובין אם יש למשנה גם

כותרת נוספת. אם הטקסט הקשור לאחת מהן ברור לגמרי אין תוספת פרוש באותו קטע.